

„Mindenki olvasólámpája”

Fiók-könyvtár nyílt meg a Várban

Tóth Árpád szelíd gesztenyefáinak vad rokonai: az immáron hóujjást öltő bokrétafák alatt bandukolva, az egyik fa törzsén nagyobbacska, röplap szerű cédula pirosított felém. Gondoltam, csábító lakáscserét hirdetnek, gitárt kínálnak jutányosan vagy elkódorgott kedves kutyáját, tekerőgő kandúrját keresi bús gazdája. Mindig kíváncsian betűzgetem e kézzel írt házi apróhirdetéseket, félig-meddig tilos üzeneteket, a Bástyás-tány gesztenyefa újságját. Most is szemügyre vettem a félig nyomtatott, félig zsinórírással rótt szöveget:

Látogassa ön is a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár fiókját: I., Országház utca 13. Kölcsonözhető a magyar és világirodalom klasszikus és modern művei, útleírások, életrajzok, történelmi és művészettörténeti könyvek; a legfrissebb napilapok és folyóiratok helyben olvashatók.

Íme, megszületett a váravárt! — örvendeztem. A tudomány és művészet jeles szállásainak árnyékában kigyulladt a közművelődés mécsese, a szellem várbeli ámpolnája, ha úgy tetszik, a »mindenki olvasólámpája«.

Siettem hát a könyvtár-fióka udvarlására. Ismerem az Országház utcát, a névadó s még

rojtos gúnyájú egykori budai országházát, hol a nevezetes 1790—91-iki diétát tartották; a Cebrián-házat, amelynek határozatos oszlopai között most az *Alabárdos* gőgösködik; a Bartók-archívumot és az újra szült *Fekete macskát*, meg a *Fekete holló* gulyásillatú, meleg fészket, ám az Országház utca 13 mellett eddig csupán elhúztam. Most végre befordultam az egykori Stojackovits-ház kapuján s kerestem a kis könyvtárt.

Gótikus teremben találtam magamat. Zsigmond király, a császár, valamelyik építészé költötte kőből, kőpézleöréből, a szenvedély és az anyag habarcsából. Most is kedve telne a csodával határos módon épen maradt, kecsesen hajló s szökkenő ívekben, a falakon körbefutó pácolt polcokban, melyek telve széprással, tudománnyal. Az ajtó mellett ablakfülke s benne a teremmel egyidős, vagyis tizenötödik századbéli oszlopos könyöklő darabja és hődolsági török tál, kancsóval. Mindhárom a Történeti Múzeum küldeménye, ha úgy tetszik: jegyajándéka.

— Nem is mécses! — forgo-lódtam. — Nem szerény ámpolna. A Nemzeti Könyvtár előrse! Avagy Szabó Ervin legkisebb, ám legfényesebb ruhájú fia!

A könyveket vigyázó és kölcsönző Agnes nagyon szeret-heti a könyveket, az ólomba öntött gondolat budavári tékáját. Ide illik alakja — gótikus ablakban absztrakt kerámia. A nyitás napján nemcsak szóval, csokorral köszöntötték: az Uri utcai olvasó házaspár díszgyertyát hozott — virág helyett —, a gyertyamártás mesetermívét, melybe a milói Vénuszt faragta a művész.

Olyanok is jöttek, már az első napokban, akik életükben először iratkoztak kölcsönkönyvtárba. Az Országház utcai Marika Jókaival ment haza, s amikor visszahozta, itt maradt a háromszögletű asztalkánál az *Ismeretlen Degas-és Renoir-művek* albumát nézegetni. A könyvtáracska feltétebb gazdag művészeti munkákban s arra törekednek, hogy a Vár múltjával foglalkozó művek minden jelentősebb kötetét megszerezze. A mélynyomások, képekben bővelkedő művészeti kiadványokat helyben olvassák, az új esztendőtlő járó napilapokkal, folyóiratokkal egyetemben.

Idősebb úr lép a terembe, háromszori kopogtatás után. Kezében nyúlász kalapja, karján esernyő. Meghajol s aztán megkérdezi:

— Megkaphatnám, kérem, V. Károly német-római császár és spanyol király életrajzát?

Agnes keresgél a történelmi művek között, Osika is segít, a kályha tőz, s ugyanekkor az olvasói kedv élesztgetője, ám mindhiába, nem akadnak Szép Fülöp fiának nyomára.

Meg nem állhatom s közbe-kottyantom:

— Régi várbeli? Hogy is mondjam: óslakónak tetszik lenni?

— Nem lakom itt. Csupán hatvan éve járok a Várba. Gondoltam, ezentúl, itt lesz a könyvtáram is.

Regénybe kívánczoló férfiú, — vagy valamelyik könyvből lépett elő, Krúdy Gyula karján, hogy körülnézzen a mai világban?

Az nem csupán a Vár óslakói s távoli szerelmesei nyomják le a kilincset. Alig nyílt meg, máris száznegyvenen iratkoztak be: diákok, nyugdíjasok, építészek, mérnök-feleségek, a patika fehérköpenyes, tudós angyalai városos megszállásra készülődnek és tizennégy munkás jelentkezett. A legkellemesebb olvasók: szívesen megbeszélnek, milyen könyvet vigyenek haza, és beszámolnak: mi tetszett s hogyan, s mi nincs ínyükre. Különben is: majd mindenki tanácsot kér s mesél, otthoni dolgairól csakúgy, mint a könyvekről, életéről, gondjairól. Vailanak és gyónnak.

— Mint az orvosnak — tündök Agnes.

Nem — gondolom én —, hanem az frástudóknak. Akik, jelentem: megérkeztek a budai Várba, hogy a Vörös sün házban tanyázzon, ugyancsak értő kezekre bízott könyvesbolt és az Országház utcai antikvárium után itt is közkeze kerüljenek, kicsik és nagyok, új s régi olvasók gyönyörűségére.

Koroda Miklós